

Podoba svatby v 19. a 20. Století

Námluvy, církevní oddavky a svatba znamenaly v lidové tradici novou životní etapu mladého páru. Časté byly sňatky domluvené s rodiči, případně i sňatky nechtěné, ale respektované podle vžitých úcty a odpovědnosti k rodině. Obřadní úkony spojené se svatbou směřovaly především k nevěstě a projevovaly se v jakési svatební „exhibici“, v níž podle tradice dívka předváděla i prožívala zármutek nad ztrátou dosavadního způsobu života a zosobňovala nejistotu budoucího života.

Svatební obřad po staletí vykonávali tzv. svatební obřadníci. První zmínky o nich jsou uveřejněny již v pramenech z 14. století. Na konci 18. století a v 1. polovině 19. století se objevují různí obřadníci v Čechách (tzv. „starek“), na Moravě („starosvat“ nebo „svat“) a ve Slezsku („starosta“). Vedle „svata“ se ustavuje „družba“, který přebírá v 19. století roli svatebního obřadníka. Na Moravě se však místy vyskytuje stále „první mládenec“. Aktivnější byl vždy družba ze strany ženicha, nevěstin vystupoval především v roli jejího řečníka.

Zvykem, jenž přetrval dodnes, bylo obdarování nevěsty a ženicha, které stvrzovalo vzájemné zavázání k věrnosti a lásce. Některé dary byly součástí obyčejového práva – výbava či dary poskytované nevěstě nebo formou sousedské výpomoci (přinášení potravin do svatebního domu). Jiné měly funkci odměny za práci – dary poskytované kuchařkám, muzikantům, kočímu aj.